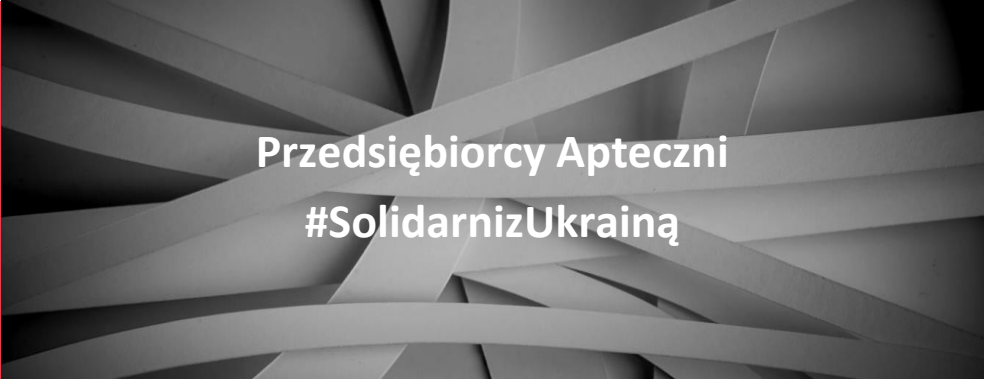

Alert prawnyPrzedsiębiorcy Apteczni
#SolidarnizUkrainą

Wojna w Ukrainie, pomoc uchodźcom wojennym w Polsce - perspektywa przedsiębiorców aptecznych

Przedstawiamy zagadnienia prawne, które mogą być istotne dla przedsiębiorców aptecznych, pracowników aptek i farmaceutów, którzy rozważają udzielenie pomocy obywatelom Ukrainy.

Realizacja recept w aptece dla uchodźców, a finansowanie publiczne

Ustawa o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego Państwa zakłada, że **obywatelom Ukrainy** (których pobyt na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej uznaje się za legalny w zw. z wojną w Ukrainie; art. 2 ustawy) **przy-sługuje prawo do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych** (z wyłączeniem leczenia uzdrowiskowego albo rehabilitacji uzdrowiskowej).

Świadczenia opieki zdrowotnej mają być udzielane przez apteki na podstawie **umów o realizację recept zawartych z Narodowym Funduszem Zdrowia**.

Tym samym, zgodnie z ustawą, obywatele Ukrainy będący uchodźcami wojennymi mają **prawo do refundowanych produktów**, wydawanych z aptek ogólnodostępnych.

Koszty refundacji mają być rozliczne przez Narodowy Fundusz Zdrowia, a finansowane z dotacji celowej z budżetu państwa.

Wystawianie recept farmaceutycznych dla uchodźców

Zgodnie z przepisami Prawa farmaceutycznego, farmaceuta jest uprawniony – w przypadku **zagrożenia zdrowia pacjenta** – do wystawienia recepty farmaceutycznej na produkty lecznicze o dostępności Rp (z zastrzeżeniem środków kontrolowanych).

Naszym zdaniem, obecne nadzwyczajne okoliczności uzasadniają częstsze korzystanie przez farmaceutów ze swoich uprawnień, celem zwiększenia efektywności pomocy potrzebnej uchodźcom oraz odciążenia innych placówek ochrony zdrowia.

W ramach działań o charakterze compliance, zalecamy każdorazowo przygotowanie chociaż krótkiego **podsumowania z wywiadu farmaceutycznego**, w wyniku którego została wystawiona recepta farmaceutyczna (dla celów wykazania zaistnienia przesłanki zagrożenia zdrowia).

Recepta farmaceutyczna jest wystawiana w postaci elektronicznej, a w postaci papierowej m.in. w przypadku recepty dla osoby o **nieustalonej tożsamości**. Treść powyższego przepisu potwierdza, że farmaceuci mogą wystawiać recepty również dla ukraińskich obywateli o nieustalonej tożsamości.

Przepisy Prawa farmaceutycznego umożliwiają wystawienie przez farmaceutów recepty *pro familiae* – tj. recepty dla małżonka, osoby pozostającej we wspólnym pożyciu, krewnych lub powinowatych w linii prostej, a w linii bocznej do stopnia pokrewieństwa między dziećmi rodzeństwa osoby wystawiającej.

Główny Inspektor Farmaceutyczny wydał komunikat 25 lutego br., w którym potwierdził możliwość skorzystania przez farmaceutów z uprawnienia do wystawiania recept farmaceutycznych celem udzielenia pomocy uchodźcom z Ukrainy.

Wsparcie uchodźców, a zakaz reklamy aptek

Zakaz reklamy aptek odnosi się wyłącznie do działań o charakterze reklamowym/marketingowym, które to działania w pierwszej kolejności mają zachęcić pacjentów do nabywania produktów w konkretnej aptece.

Działania o charakterze **humanitarnym/ratunkowym** (a tak należy nazwać działania podejmowane obecnie przez społeczeństwo polskie, w tym właściciele i pracowników aptek) nie powinny być w ogóle traktowane w kategoriach działań reklamowych z uwagą na odmiennosć celu jakim jest ochrona zdrowia i życia pacjentów.

Dostęp do informacji dla obywateli ukraińskich czy też dla osób pragnących wesprzeć akcje humanitarne jest w niniejszej sytuacji niewątpliwie uzasadniony koniecznością podjęcia działań na rzecz ochrony zdrowia i życia pacjentów (pierwszorzędnej wartości chronionej konstytucyjnie).

Mając na uwadze powyższe oraz uwzględniając nadzwyczajne okoliczności spowodowane wojną w Ukrainie, za dopuszczalne i uzasadnione według nas powinny zostać m.in. następujące działania:

- umieszczenie **logo / nazwy apteki w barwach Ukrainy**;
- umieszczenie (neutralnego) komunikatu o możliwości **komunikacji w aptece w j. ukraińskim**;
- umieszczenie w aptece informacji o współpracy z **organizacją charytatywną**;
- umieszczanie na stronie sklepu internetowego (i) komunikatów w j. ukraińskim, (ii) informacji o współpracy z organizacją charytatywną, (iii) informacji o możliwości dostarczenia konkretnych produktów celem ich przekazania dalej do odpowiednich organizacji.

Możliwość zatrudniania ukraińskich farmaceutów i techników farmaceutycznych

Aby ukraiński farmaceuta mógł rozpocząć pracę z polskiej aptece, konieczne jest uzyskanie przez niego Prawa Wykonywania Zawodu Farmaceuty, co możliwe jest w dwojaki sposób:

- poprzez nostryfikację dyplomu wydanego w Ukrainie, potwierdzającego ukończenie studiów na kierunku farmacja na jednym z Wydziałów Farmaceutycznych w Polsce (w niektórych przypadkach konieczne zaliczenie różnic programowych), a następnie zaliczenie obowiązkowego egzaminu ze znajomości języka polskiego w mowie i piśmie;
- poprzez uzyskanie pozytywnego wyniku Farmaceutycznego Egzaminu Weryfikacyjnego potwierdzającego uznanie kwalifikacji zawodowych uzyskanych wskutek ukończenia kształcenia spełniającego minimalne dot. kształcenia określone w przepisach UE.

Technicy farmaceutyczni mogą ubiegać się o pracę w polskich aptekach jeżeli posiadają odpowiednie wykształcenie w tym zakresie uzyskane w państwie macierzystym po uzyskaniu decyzji administracyjnej Kuratora Oświaty potwierdzającej wykształcenie zasadnicze zawodowe, branżowe, średnie branżowe lub średnie na terytorium RP (dyplomy uzyskane przed 20 czerwca 2006 r. podlegają uznaniu na mocy obowiązujących ówczesnie Konwencji).

Obecnie organizacje branżowe zwróciły się z apelem do Sejmu RP o pilne wdrożenie rozwiązań mających ułatwić zatrudnienie obywateli Ukrainy w sektorze aptecznym.

Wstrzymanie dostaw produktów z Rosji i Białorusi

Polskie przepisy regulacyjne (w tym Prawo farmaceutyczne) nie zobowiązują przedsiębiorców aptecznych do nabywania produktów z określonych rynków.

Przepisy Prawa farmaceutycznego zobowiązują apteki do posiadania produktów leczniczych i wyrobów medycznych w ilości i asortymencie niezbędnym do zaspokojenia **potrzeb zdrowotnych miejscowej ludności**.

Apteki nie powinny przerywać dostaw produktów leczniczych/wyrobów medycznych z Rosji lub Białorusi, w sytuacji, w której nie są w stanie zapewnić pacjentom tożsamyh produktów (**odpowiedników**) z innych rynków.

Apteki są uprawnione do zaprzestania zamawiania produktów leczniczych/wyrobów medycznych w innych sytuacjach (tj. gdy są w stanie zapewnić odpowiedniki z innych rynków).

Zalecamy skrupulatną analizę postanowień umownych (w szczególności pod kątem **prawa właściwego**, kar umownych czy też innych postanowień sankcyjnych) przed wypowiedzeniem/rozwiązaniem współpracy z dystrybutorem produktów z Rosji lub Białorusi celem podjęcia odpowiednich działań mitygujących zidentyfikowane ryzyka.

Przekazywanie produktów do organizacji charytatywnych / punktów recepcyjnych, a art. 86a Prawa farmaceutycznego

Art. 86a Prawa farmaceutycznego objęte są wyłącznie produkty lecznicze. Przepis nie dotyczy innych kategorii produktów.

Nie widzimy zatem przeciwwskazań, aby apteki przekazywały nieodpłatnie nier refundowane produkty takie jak suplementy diety, wyroby medyczne czy też środki spożywcze (FSMP) organizacjom charytatywnym. Brak ograniczeń regulacyjnych w tym zakresie.

Art. 86a Prawa farmaceutycznego reguluje kwestię nieodpłatnego przekazywania produktów leczniczych przez aptekę. Zgodnie z tym przepisem:

- Apteki mogą przekazywać produkty lecznicze nieodpłatnie pacjentom, wyłącznie na potrzeby ich leczenia (brak wzmianki o konieczności uzyskania zgody WIF).
- Apteki mogą przekazywać produkty lecznicze nieodpłatnie (za zgodą miejscowego WIF):
 - domom pomocy społecznej w celu umożliwienia i organizacji pomocy;
 - organom władzy publicznej – wyłącznie w celu zaspokojenia potrzeb wynikających ze stanu wyjątkowego, stanu wojennego lub stanu klęski żywiołowej;
 - podmiotom wykonującym działalność leczniczą, na podstawie zapotrzebowania, wyłącznie w celu jego zaopatrzenia.
- Naszym zdaniem treść przepisu przywołanego w pkt. a) powyżej oraz nadzwyczajne okoliczności sytuacji stanowią solidną podstawę do uznania, że apteki są uprawnione do nieodpłatnego przekazywania produktów leczniczych do punktów recepcyjnych/punktów noclegowych celem leczenia znajdujących się tam pacjentów.
- Utrudnienie formalne może stanowić treść art. 86a ust. 2 Prawa farmaceutycznego, która nakazuje przekazanie do WIF informacji o przekazanych produktach leczniczych i danych pacjenta (PESEL albo imię i nazwisko wraz z rodzajem, serią i numerem dokumentu potwierdzającego tożsamość). Propagacjencka wykładnia przepisu przemawia za przyjęciem, że w stosunku do obywateli ukraińskich wystarczające będzie również podanie danych (imię i nazwisko) wraz z danymi dokumentów uzyskanych na granicy.
- Zalecamy skonsultowanie się z doradcami podatkowymi/księgowymi celem ustalenia podejścia organów podatkowych/ustawodawcy do przekazywania produktów na rzecz uchodźców w kontekście podatków od darowizn/podatku VAT.

Opieka farmaceutyczna dla uchodźców

Opieka farmaceutyczna stanowi świadczenie zdrowotne przewidziane dla wszystkich pacjentów (niezależnie od narodowości).

Farmaceuci są uprawnieni, na podstawie ustawy o zawodzie farmaceuty, do udzielania świadczenia opieki zdrowotnej również obywatelom Ukrainy uciekającym przed konfliktem zbrojnym.

Farmaceuci, w ramach swoich uprawnień zawodowych, mogą w szczególności prowadzić konsultacje farmaceutyczne dla uchodźców wojennych, przeprowadzać przegląd lekowy ich apteczek, czy też wykonywać badania diagnostyczne (obecnie: pomiar ciśnienia krwi oraz testy w kierunku SARS-CoV-2).

Przy udzielaniu świadczeń opieki farmaceutycznej należy dochować wszelkiej staranności zawodowej, wymogów etyki zawodu farmaceuty mając na uwadze dobro pacjenta.

Kto będzie moim doradcą?

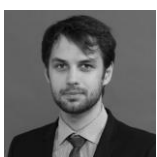

Tomasz Kaczyński

Partner | Life Sciences

E: tomasz.kaczynski@dzp.pl

T: +48 22 557 86 53

Patrick Wodecki

Associate | Life Sciences

E: patrick.wodecki@dzp.pl

T: +48 22 557 86 63

Mateusz Kunecki

Associate | Life Sciences

E: mateusz.kunecki@dzp.pl

T: +48 22 557 76 08

Julia Nowosielska

Associate | Life Sciences

E: julia.nowosielska@dzp.pl

T: +48 22 557 94 90